

засади. 2003. 278 с.; Кн. 2 : Особистісно-орієнтований підхід: науково-практичні засади. 344 с.

2. Богуш А. М. Дефініції «духовність» і «моральність» в аспекті національного виховання в Україні. Морально-духовний розвиток особистості в сучасних умовах : зб. наук. праць. К, 2000. Кн. 1. С. 18–23.

3. Завгородня Т. К. Історія педагогіки: навчально-методичний посібник / Т.К.Завгородня, Л.М.Прокопів, І.В.Стражнікова. Івано–Франківськ, 2014. 160 с.

4. Левківський М. В. Історія педагогіки: Навч. метод. посібник. Вид. 4-те. Навч. пос. К: Центр учбової літератури, 2011. 190 с.

5. Саяпіна С. А. Дослідження проблем морального виховання дітей дошкільного віку у вітчизняній педагогіці (50–80-ті рр. ХХ ст.). Іст.-пед. альм. 2013. Вип. 1. С. 13–17.

6. Сковорода Г. С. Твори у двох томах. К : АТ «Обереги», 1994. Т.1 С. 16–121.

7. Юрій М. Ф. Етика: підручник. Київ : Дакор, 2006. 320с.

*Симулик Андріана Олександрівна,
студентка магістратури спец. 012 «Дошкільна освіта»
Науковий керівник – к. пед. н., доц. Пагула Т.І.
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені акад. С. Дем'янчука»*

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'Я СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Виховання дітей дошкільного віку є однією з актуальних та складних проблем, тому що, саме із раннього дитинства починається виховання усіх тих якостей, що необхідні майбутньому громадянину своєї країни. Виховання громадянина, патріота, фізично й духовно розвиненої людини, професіонала можливе лише в цілісному педагогічному процесі.

Відповідно до цього в останні роки проблема фізичного виховання дітей дошкільного віку набула особливого значення. Це

зумовлено об'єктивними обставинами вітчизняної освіти, необхідністю більш ранньої орієнтації та творчу особистість дошкільника. Адже, фізичний розвиток дітей дошкільного віку є їх базовою якістю та, водночас, складним і багатограним процесом, який потребує цілеспрямованої роботи. Відмітимо, що успішність цього процесу залежить від усвідомлення дорослими (педагогами, батьками) важливості фізичного виховання з дошкільного дитинства, знання шляхів її розвитку та умов, що сприяють становленню особистості дитини.

Особлива позиція до фізичного виховання дітей дошкільного віку наголошується у наукових працях Л. Артемової, А. Богуш, О. Кононко, В. Котирло, З. Плохій, Т. Поніманської, Ю. Приходько, Н. Яришевої.

Розвиток суспільства та благополуччя залежить від стану здоров'я підростаючого покоління. Проте в останні десятиліття здоров'я дітей демонструє чітку тенденцію до погіршення. Тому питання збереження їх здоров'я є особливо актуальним. Зміст освіти, яку отримують дошкільники, продовжує збільшуватися. Внаслідок цього, зростає психічне, емоційне та психологічне навантаження, що в свою чергу призводить до втоми та виснаження, що негативно позначається на здоров'ї дітей. Одним із головних завдань ЗДО є організація навчально-виховного процесу, який дозволить підтримувати високий рівень розумових здібностей та зміцнювати їх здоров'я [2].

Дошкільне дитинство є базою для розвитку основних компетентностей, необхідних людині упродовж життя. В його основі лежить синергійний, взаємозалежний розвиток кількісних і якісних показників та процесів, досягнення відповідної до певного віку анатомо-фізіологічної, морфологічної та психологічної зрілості емоційного, інтелектуального та вольового розвитку [1, с. 68]. У дошкільному віці закладаються основи майбутньої особистості, тому вирішення завдань у процесі фізичного виховання необхідно пов'язувати з розвитком загального сприйняття дошкільника як активної в діяльності особистості [2, с. 91].

Враховуючи сучасну реальність і об'єктивні закономірності дошкільної освіти, валеологічне виховання має бути національним

пріоритетом і базуватися на культурному підґрунті народу, його традиціях, звичаях, обрядах та формах соціальної практики. Організація освітньої роботи в ЗДО має бути цілеспрямована на оволодіння дошкільниками глибокими знаннями, уміннями та навичками, зберігати та зміцнювати своє здоров'я. Реалізувати це завдання можливо за умови врахування вікових та індивідуальних особливостей дітей раннього й дошкільного віку – дотримуючись санітарно-гігієнічних вимог.

Це є пріоритетною теоретико-методологічною та змістовно-організаційною складовою цілеспрямованого діалогу як інструкторів з фізичного виховання, так і педагогів ЗДО в галузі фізичного виховання.

У контексті інтенсифікації сучасного суспільства виникає нова парадигма діяльності вихователів і інструкторів з фізичного виховання дітей дошкільного віку, яка передбачає переформатування діяльності ЗДО. У зв'язку з цим, посилюється значення дошкільної освіти в контексті генерації нового формату української нації. Враховуючи гостроту соціальної потреби і важливість практичного значення, вище зазначеної проблеми, її недостатня розробка – актуалізують питання пошуку ефективних технологій формування здоров'я підростаючого покоління у відповідності з сучасними запитами українського суспільства [2, с. 56].

На сучасному етапі розвитку суспільства необхідно у дітей дошкільного віку формувати повноцінне уявлення не тільки про навчання і виховання, а й про внутрішню природу людини як основу розвитку в усіх сферах життя, що буде запорукою цілісного освітньо-виховного процесу в умовах ЗДО, а також основою для подальшої життєдіяльності, головні напрямки якої базуються на розумінні цінності занять фізичного виховання і ведення здорового способу життя [3, с. 277].

Робота вихователів і інструкторів з фізичного виховання дітей дошкільного віку щодо процесу інтеграції фізичної культури в різні галузі освіти має ґрунтуватися з урахуванням наступних умов:

– вихователю необхідно володіти вміннями і навичками формування рухових дій, що сприяють реалізації оздоровчої складової освітнього процесу дітей у ЗДО;

– у процесі діяльності інструктор з фізичного виховання і вихователі мають враховувати не тільки вікові і фізіологічні особливості дітей дошкільного віку, але і морфологічні;

– педагогу ЗДО у професійній діяльності необхідно інтегрувати розумову і фізичну діяльність, що є базою формування особистості як члена суспільства;

– інструктор з фізичного виховання в процесі діяльності має використовувати різні форми і методи розвитку дітей дошкільного віку в контексті інтеграції різних методик дошкільної освіти [3, с. 277].

У процесі діяльності як вихователь, так і інструктор з фізичного виховання є системоутворюючими факторами педагогічного організаційно-інтегруючого забезпечення фізкультурної освіти дітей дошкільного віку, їх фізичного виховання і формування фізичної культури особистості.

У сучасній системі дошкільної освіти, у галузі фізичного виховання реалізуються програми, технології і методики, спрямовані на зниження рівня захворювань, підвищення фізіологічних і психологічних функцій організму дитини, а, отже, і його розумового і освітнього потенціалу.

Згідно з новою редакцією БКДО України (2021) Освітня лінія «Особистість дитини» формує у дітей дошкільного віку такі інваріативні компетентності:

1. Рухова компетентність – це наявність стійкої мотивації дитини до щоденного прояву різних видів рухової активності, підвищення функціональних можливостей організму, вдосконалення життєво необхідних рухових умінь та навичок, розвиток фізичних якостей. Рівень рухової підготовленості є основою для формування навичок здоров'язбережувальної поведінки дітей дошкільного віку.

2. Здоров'язбережувальна компетентність – це сукупність елементарних знань про людину та її здоров'я, здоровий спосіб життя; стійка мотивація еколого-валеологічної спрямованості щодо пізнання себе та довкілля, яка спонукає до використання навичок здоров'язбережувальної поведінки; потреба в опануванні способами збереження та зміцнення власного здоров'я, орієнтованих на самопізнання та самореалізацію [2].

Так у новій редакції БКДО України передбачено залучення батьків до розвитку рухової компетентності їхньої дитини. Підтримка батьками процесу формування рухової компетентності дитини може реалізовуватись різними шляхами і способами:

- оформлення вдома фізкультурно-спортивного куточка;
- проведення спільного фізкультурно-оздоровчого дозвілля;
- щоденне проведення ранкової гімнастики та інших видів рухової активності (спортивні та рухливі ігри, спортивні вправи, гімнастичні вправи на свіжому повітрі, використання різних оздоровчих технологій).

Долучення батьків до формування здоров'язбережувальної компетентності їхньої дитини, створення вдома здоров'язбережувального середовища та відповідних умов для самостійної рухової діяльності в умовах сім'ї: формування навичок у дітей особистої та громадської гігієни; формування інтересу до родинних традицій ведення здорового способу життя; закріплення навичок безпечної поведінки вдома та вулиці [2].

У результаті аналізу наукової літератури, з'ясували наступне: переважна більшість науковців зазначають, що рухова діяльність дитини дошкільного віку має займати в режимі дня до 50%. Проте узагальнено в різних вітчизняних і зарубіжних дошкільних освітніх програмах до цього не однозначне ставлення, так як діючі програми, які реалізуються в ЗДО відводять цілеспрямованій руховій активності не більше 20% загального часу денного перебування дитини в закладі дошкільної освіти, що навряд чи може бути достатнім для вирішення оздоровчих, а, отже, і освітніх завдань, оскільки ці процеси взаємообумовлені [3, с. 282].

При цьому не враховується, що цілеспрямована рухова діяльність може відбуватися не тільки на заняттях з фізичного виховання, а також в процесі проведення вихователем ранкової гімнастики, фізкультпауз і фізкультхвилинок у межах занять, формування у дітей дошкільного віку різних знань в інтеграції занять фізичними вправами, прогулянок на свіжому повітрі з проведенням рухливих ігор і елементів спортивних ігор. Даний підхід забезпечить не тільки підвищення рухової активності дітей, а й сприятиме більш ефективному освітньо-виховному процесу ЗДО, так як розумова

діяльність заснована або пов'язана з руховою діяльністю, формує більш стійку пізнавальну активність саме у дітей дошкільного віку [2, с. 170].

На основі такого підходу у дітей дошкільного віку формується усвідомлене уявлення про можливості фізичної культури та її використання в різних аспектах, оволодіваючи понятійним апаратом і основами фізичної культури, її застосування полягає не тільки в процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності, розуміння механізмів рухової діяльності, заснованих на образних порівняннях і знаннях, отриманих у процесі інтеграції фізичної культури з іншими заняттями, створюються передумови для формування індивідуальної орієнтації у виборі форм і засобів рухової діяльності у майбутній життєдіяльності, і, відповідно, формується активна позиція по відношенню до занять фізичною культурою і всього, що з цим пов'язано [1, с. 20].

Отже, фізичне виховання дітей дошкільного віку має важливе значення для формування здоров'я. Важлива складова при цьому належить руховій діяльності, яка є основною генетично обумовленою потребою в дошкільному віці, так як не тільки формує природні рухові навички, забезпечує повноцінний фізичний розвиток, а й формує соціальний, комунікативний, мотиваційний, споживчий, пізнавальний, діяльнісний, інтелектуальний і мовленнєвий потенціал майбутньої особистості. Все вище зазначене в сукупності не тільки розвиває особистість у цілому, а формує ціннісне ставлення дітей дошкільного віку до власного здоров'я і, отже, є основою подальшого ефективного розвитку сучасного українського суспільства.

Список використаних джерел

1. Болотіна Л. Р. Дошкільна педагогіка. К.: Юрайт, 2020. 219 с.
2. Вільчковський Е.С., Курок О.І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: Навч. посіб. Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. 428 с.
3. Кошель А.П., Кошель В.М., Калімбет О.О. Фізичне виховання дітей дошкільного віку як основа формування здоров'я сучасного суспільства. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*, 2021. № 5 (червень). С. 277-282.